

Національний університет біоресурсів і природокористування
України
Кафедра загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету харчових технологій
та управління якістю продукції АПК
Лариса БАЛЬ-ПРИЛИПКО
22 травня 2024 р.
протокол №10

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри
загальної екології, радіобіології та безпеки
життєдіяльності
Протокол №_11 від “_22.05_”_2024_р.

Завідувач кафедри
(Алла КЛЕПКО)

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОПП_«Нутриціологія здорового харчування»

Олег ШВЕЦЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологія людини

Освітня програма: ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «Нутриціологія
здорового харчування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за
спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
Класифікація: бакалавр з громадського здоров'я

Розробники: _____ д.б.н., с.н.с. Клепко А.В.

_____ к.с.-г. доц. Піскунова Л.Е.

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

Екологія людини

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>229 «Громадське здоров'я»</i>	
Освітня програма	<i>Освітньо-професійна програма "Нутриціологія здорового харчування"</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язковий компонент ОПІ	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	2	
Семестр	4	
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>- год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>- год.</i>
Лабораторні заняття	<i>год.</i>	<i>- год.</i>
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	<i>- год.</i>
Індивідуальні завдання	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>4 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Курс дисципліни «Екологія людини» має на меті формування у молоді необхідності розуміння природної сутності людини як видової істоти, що має певний набір особливостей та взаємодій і вступає у матеріально-енергетичні та інформаційні відносини з навколишнім природним середовищем.

Завдання: Одним з найважливіших завдань екології людини є вивчення загальних законів взаємодії біосфери і антропосистеми людства, його груп (популяцій) і індивідуумів, вплив природної сфери на людину та групу людей. Знання закономірності та еколого-фізіологічних механізмів адаптації людини до різних кліматично-географічних і антропогенних факторів середовища дозволить розробити науково обумовлені заходи з профілактики хвороб, які можуть бути викликані станом навколишнього середовища, що дасть змогу своєчасно відкоригувати вплив на стан здоров'я населення різних регіонів нашої планети.

Дисципліна забезпечить наступні компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі професійної діяльності або навчання у сфері громадського здоров'я, що передбачає застосування теорій та методів громадського здоров'я і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 1. Здатність критично осмислювати та застосовувати сучасні теорії, концепції, принципи, методи, методики та технології сфери громадського здоров'я.

СК 2. Здатність здобувати нові знання у сфері громадського здоров'я та інтегрувати їх з уже наявними.

СК 3. Здатність інтерпретувати результати досліджень у сфері громадського здоров'я, робити обґрунтовані висновки та надавати відповідні рекомендації.

СК 8. Здатність формувати і вдосконалювати у інших осіб спеціальні знання і навички у сфері громадського здоров'я.

СК 9. Здатність застосовувати основні підходи та методи попередження і контролю фізичних, хімічних, біологічних, радіаційних та інших загроз для здоров'я і безпеки населення.

СК 10. Здатність обґрунтовувати та планувати заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, захисту та зміцнення здоров'я населення, та сприяти їх реалізації на практиці.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Володіти категоріальним та методологічним апаратом сфери громадського здоров'я, використовувати відповідні методи та інструменти у професійній діяльності.

ПРН 2. Критично осмислювати факти, аналізувати та узагальнювати інформацію у професійній сфері.

ПРН 3. Приймати ефективні рішення з урахуванням цілей, ресурсів, законодавчих обмежень.

ПРН 4. Вільно спілкуватися державною та англійською мовами усно і письмово з професійних питань.

ПРН 8. Збирати, оцінювати та аналізувати дані щодо громадського здоров'я, зокрема, результати лабораторних досліджень, демографічні та епідеміологічні показники та здійснювати епіднагляд.

ПРН 9. Планувати і здійснювати прикладні дослідження у сфері громадського здоров'я, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.

ПРН 10. Планувати та здійснювати заходи з попередження і контролю фізичних, хімічних, біологічних, радіаційних та інших загроз для здоров'я і безпеки населення.

ПРН 11. Розуміти принципи розробки та впровадження, планувати та здійснювати заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, а також заходи спрямовані на захист та зміцнення здоров'я населення.

**2 Програма та структура навчальної дисципліни для:
– повного терміну денної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Аутокологічні основи екології людини														
Тема 1. Місце екології людини в системі екологічних наук	1-2	12	2		2		8							
Тема 2. Аутокологія про взаємозв'язок організмів з навколишнім середовищем	3-4	14	2		4		8							
Тема 3. Здоров'я людини як комплексний показник стану людського суспільства	5-6	16	2		4		10							
Тема 4. Адаптація людини до умов навколишнього середовища	7-8	15	2		4		9							
Разом за змістовим модулем 1		52	8		14		35							
Змістовий модуль 2. Вплив навколишнього середовища на здоров'я людини														
Тема 1. Взаємозв'язок здоров'я людини і чинників довкілля	8-9	18	4		4		10							
Тема 2. Біоритми. Часова організація організму людини	10-11	15	1		4		10							
Тема 3. Соціальні аспекти екології людини	12-13	15	1		4		10							
Тема 4. Екологія харчування	14-15	15	1		4		10							
Разом за змістовим модулем 2		63	7		16		15							
Усього годин		120	30		30		60							

3 Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практичне заняття №1. Предмет екології людини	2
2	Практичне заняття №2. Особливості застосування екологічних методів у дослідженнях екології людини	2
3	Практичне заняття №3. Обчислення показників народжуваності, смертності, природного та механічного приросту населення країни за статистичними даними	2
4	Практичне заняття №4. Оцінка функціонального стану організму за допомогою різних проб, виявлення рівня фізичного розвитку і фізичної працездатності, а також стану здоров'я	2
5	Практичне заняття №5. Методи самооцінки деяких фізичних станів людини.	2
6	Практичне заняття №6. Методи визначення адаптаційного потенціалу людини.	2
7	Практичне заняття №7. Вплив абіотичних факторів на організм людини.	2
8	Практичне заняття №8. Визначення кількісних і якісних показників харчування. Соціально-економічні зміни у суспільстві та харчуванні. Особливості складу харчового раціону людини	2
9	Практичне заняття №9 Вплив абіотичних факторів на організм людини	2
10	Практичне заняття №10. Класифікація інфекційних захворювань за локалізацією	2
11	Практичне заняття 11. Визначення основних психофізіологічних властивостей людини та їх вплив на безпеку	2
12	Практичне заняття 12. Визначення параметрів мікроклімату життєдіяльності людини	2
13	Практичне заняття 13. Аналіз небезпеки під час роботи зі шкідливими речовинами	2
14	Практичне заняття 14. Шумове забруднення атмосфери в містах та коефіцієнт його соціальної небезпеки	2
15	Практичне заняття 12. Безпека харчування	2
	Всього	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Екологія людини як комплексна міждисциплінарна наука	2
1	Аутекологія про взаємозв'язок організмів з навколишнім середовищем	4
2	Екологічні аспекти хронобіології. Десинхроноз та його вплив на стан здоров'я людини	4
3	Вплив біотичних факторів на організм людини.	4
4	Закони екології та їх реалізація в природі	4
5	Методи самооцінки деяких фізичних станів людини.	6
6	Методи визначення адаптаційного потенціалу людини.	4

7	Вплив абіотичних факторів на організм людини.	4
8	Визначення кількісних і якісних показників харчування.	4
9	Соціально-економічні зміни у суспільстві та харчуванні.	4
10	Особливості складу харчового раціону людини	4
11	Вивчення тем, що виносяться на самостійне опрацювання;	4
12	Підготовка для виступів на семінарах, круглих столах, наукових конференціях	6
13	Написання рефератів і доповідей;	6
14	Всього	60

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- захист практичних робіт;
- самостійне опрацювання практичних робіт в ельорні:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1749>

6 Методи навчання:

При вивченні дисципліни використовуються такі методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

-презентації– виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах
- обговорення результатів роботи на навчальному порталі. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1749>

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{ат}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1749>)
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Соломенко Л.І. Екологія людини: навч.посіб.: друге видання, виправлене і доповнене. Київ: «НУБіП України», 2021. 231с.
2. Піскунова Л.Е., Бондарь В.І., Зубок Т.О. Безпека праці та життєдіяльності: Підручник. Київ, 2022. 396с.
3. Піскунова Л.Е. Методичні рекомендації для вивчення та проведення практичних робіт з дисципліни Безпека праці та життєдіяльності студентами денної та заочної форми навчання. Київ, 2023. 101с.
4. Piskunova L., Bondar V. Labor safety and vital activity for students of English groups:

Workbook of course. Kyiv. 2019, 202 p.

5. Rakoid O.O., Solomenko L.I. Human Ecology. Study guide. Kyiv: NUBIP, 2020. 191 p.